

CORRESPONDENȚA LUI MAXIM GORKI CU LITERAȚII ROMÎNI

V. ȘOPTEREANU

Correspondența lui Gorki cu oamenii de litere din țara noastră — cită se cunoaște — nu este extinsă ca volum. În « Arhiva A. M. Gorki » din Moscova s-a păstrat o scrisoare din partea traducătorilor romîni ai romanului *Mama*, O. Călin și I. Grozea, către Gorki; o scrisoare a lui Gorki către criticul literar H. Sanielevici și patru scrisori ale acestuia către Gorki. Textul scrisorilor lui O. Călin și H. Sanielevici a fost publicat pînă în prezent numai în traducere rusească.¹ Institutul de literatură universală « A. M. Gorki » din Moscova ne-a pus la îndemînă fotocopiile de pe originalul acestor scrisori (patru în limba franceză și una în limba germană), pe care le publicăm ca anexe la comunicarea de față.² Scrisoarea lui M. Gorki către H. Sanielevici a fost publicată pentru prima oară în volumul citat, împreună cu traducerea rusească a scrisorilor literaților romîni. Oricît de restrînsă ca volum, această moștenire epistolară aduce elemente noi în istoria relațiilor literare romîno-ruse, constituie o mărturie grăitoare a stimei și dragostei de care se bucură marele scriitor proletar în România și ne dă posibilitatea, o dată mai mult, să apreciem ecoul pe care l-a avut creația lui Gorki în țara noastră și înrîurirea exercitată de cărțile sale în procesul literar al vremii. Schimbul de scrisori dintre Gorki și literații romîni arată cît de « actuale » și de « necesare » au fost operele marelui artist al cuvîntului, atît pentru mișcarea muncitorească din Rusia, cît și pentru lupta generală a proletariatului internațional.

În scrisoarea adresată lui Gorki, O. Călin și I. Grozea își exprimau dorința de a publica romanul *Mama* în limba romînă. Intenția autorilor scrisorii de a transpune romanul *Mama* în romînește era strîns legată de preocupările publicațiilor progresiste din România de la începutul secolului al XX-lea și, mai ales, ale ziarului « România muncitoare » de a populariza opera lui Gorki în țara noastră.

Apariția, în anul 1906, a romanului *Mama* a marcat un moment esențial în istoria literaturii universale. Acest fapt a făcut să crească interesul forțelor progresiste pentru creația lui Gorki.

Intruchipînd artistic drumul omului din popor spre socialism, romanul *Mama* educă pe cititor în spiritul socialismului. V. I. Lenin a subliniat uriașul rol educativ al romanului, importanța acestuia pentru dezvoltarea mișcării muncitorești: «... este o carte necesară; mulți muncitori au luat parte la mișcarea revoluționară în chip spontan, inconștient, așa că acum lectura *Mamei* le va fi de mare folos ».

« O carte foarte actuală »³.

Totodată, V. I. Lenin « s-a informat cu seriozitate dacă *Mama* se traduce în limbi străine »...⁴

În anul 1907, cînd V. I. Lenin dădea această înaltă apreciere romanului și se informa de tîlmăcirea lui în limbile altor popoare, cartea lui Gorki se traducea în zece limbi străine,

¹ Vezi: Переписка А. М. Горького с зарубежными литераторами, Изд-во АН СССР, Москва, 1960, p. 297—301.

² Aducem și pe această cale mulțumirile noastre colectivului Institutului, care ne-a transmis acest material prețios.

³ Vezi: М. Горький, *Opere în 30 volume*, v. 17, ESPLA, București, 1960, p. 10.

⁴ *Ibidem*, p. 10.